

ФІЛОСОФСЬКА АНТРОПОЛОГІЯ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський) рівень ВО</i>
Галузь знань	<i>03 Історія та археологія; 03 Філософія</i>
Спеціальність	<i>032 Історія та археологія; 033 Філософія</i>
Освітня програма	<i>Європейські студії</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, 2-й семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредити ЕКТС / 120 год.: (18 год. – лекції, 36 год. – семінарські заняття, 66 год. – СРС)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>МКР, Залік</i>
Розклад занять	<i>http://roz.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Руденко Тамара Петрівна, tamararud@ukr.net Семінарські заняття: кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Руденко Тамара Петрівна, tamararud@ukr.net</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предмет навчальної дисципліни «Філософська антропологія» – людина як природна та соціальна істота, духовні виміри людини. Важливим для осмислення є сенс її буття, свідомість, здатність до пізнання, особливості діяльності, комунікація, культура, релігійні вірування, моральні цінності та правові норми. Антропологічна проблематика представлена в історичному вимірі, також розглядаються проблеми сучасної антропології: духовний досвід людства, межі людської діяльності, глобалізація, штучний інтелект тощо.

Виклики сьогодення вимагають від фахівців самих різних галузей усвідомлення сутності людини як ініціативної, творчої, здатної критично мислити, креативно вирішувати складні завдання, вміє відстоювати власну думку, самостійно приймати обґрунтовані та виважені рішення, бути самодостатньою, цілісною особистістю. Підґрунтям для формування такого розуміння і усвідомлення і стає дисципліна «Філософська антропологія».

Основною метою навчальної дисципліни «Філософська антропологія» є формування здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в різних сферах суспільної діяльності людини, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування основних теоретичних концепцій, які розглядають антропологічні особливості людини, її появу, спілкування, формування відносин у суспільстві, здатність до творчості, пізнання, самовираження, рефлексії.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти набудуть наступних компетентностей та програмних результатів навчання:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Здатність бути критичним і самокритичним.

Здатність діяти на основі етичних міркувань.

Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Здатність до усвідомлення суспільного характеру людського буття, його історичності, базових життєвих цінностей особистості, глобальних проблем сучасності.

Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної філософської антропології, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень, застосовувати релевантні методи їх аналізу та інтерпретації.

Здійснювати інтелектуальний пошук, виявляти і критично осмислювати актуальні проблеми сучасної філософської антропології, розробляти їх в рамках власного філософського дослідження.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує відповідно до свого предмету спеціальні знання з інших освітніх і наукових галузей. Їй передують загальноосвітні дисципліни Історія європейської інтеграції, Європейська філософія: від Античності до сучасності тощо.

Для забезпечення освітнього процесу під час дистанційного навчання та більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни і засвоєння матеріалу використовуються система Електронний кампус, ресурси платформи дистанційного навчання сервіси для організації онлайн-конференцій та відеозв'язку (наприклад, «Zoom», «Skype»), електронна пошта, месенджери (WhatsApp, google документи). Також необхідно володіти навичками з використання текстового редактора, редактора зі створення презентацій, редактора зі створення таблиць.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет філософської антропології.

Тема 2. Основні методи та функції філософської антропології.

Тема 3. Вчення про людину у стародавньому світі.

Тема 4. Середньовічна антропологія.

Тема 5. Антропоцентризм та гуманізм Відродження.

Тема 6. Людина доби Нового часу та Просвітництва.

Тема 7. Вчення про людину у німецькій класичній філософії.

Тема 8. Антропологічні вчення XIX-XX століття.

Тема 9. Українська філософсько-антропологічна традиція.

Тема 10. Філософсько-антропологічний дискурс професорів Києво-Могилянської академії.

- Тема 11. Людина у сучасному антропологічному дискурсі.
 Тема 12. Філософський аналіз проблеми сенсу життя.
 Тема 13. Буття людини як філософська проблема.
 Тема 14. Сучасна філософська антропологія: український контекст.
 Тема 15. Людина у світі культури.
 Тема 16. Цінності та ціннісні орієнтації людини в умовах глобалізації.
 Тема 17. Проблема цінностей у західноєвропейській антропології та глобальні проблеми сучасності. Філософська антропологія ХХІ століття.
 Тема 18. Сучасна взаємодія людини з природою та суспільством.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література

1. Борінштейн Є.Р., Атаманюк З.М. Сучасний філософський дискурс : Конспект лекцій. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського», 2023. 85 с.
2. Левкулич В., Мараєва У. Філософська антропологія / Василь Левкулич, Уляна Мараєва; Навчально-методична серія [Ужгород. нац. ун-т; Ф-т сусп. наук; каф. філософії]. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2022. 56 с.
3. Кравець І. Актуальні проблеми філософії ХХ-ХХІ століть : навч. посіб. Львів : Львівська політехніка, 2020. 240 с.
4. Хамітов Н.В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту. 5-е видання, виправлене і доповнене. К.: КНТ, 2023. 405 с.

Допоміжна література

1. Бистрицький Є. Філософський дискурс: комунікація і норма. *Філософська думка*, Київ, Вип. 5, 2019. С. 15-19.
2. Гнатюк Я. С. Аналіз історико-філософського дискурсу засобами історії філософських понять. *Гілея. Науковий вісник: збірник наукових праць*. Київ, ПП «Видавництво «Гілея»», Вип. 144 (2). 2019. С. 10-13.
3. Лютий Т.В. Григорій Сковорода і західноєвропейська філософія: між берегами містики та раціоналізму. *Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство*. 2022. Т. 9-10. С. 3-22.
4. Крилова С. Краса людини в життєвих практиках культури. Досвід соціальної та культурної метаантропології і андрогін-аналізу. Видання 2-е, перероблене і доповнене. Київ : КНТ, 2020. 563 с.
5. Сковорода Г. Повна академічна збірка творів. Видавець Савчук О. Київ. 2016.
6. Фуко, М. Що таке просвітництво? Humanitarian Vision, Вип.1 (2), 2015. С. 109-116. https://ena.lpnu.ua/bitstream/ntb/34291/1/18_109-116.pdf.
7. Alushkin, S. V. Material basis of ethical attitude towards desire in ancient eastern religious and philosophical systems. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*, 2019 Vol. 16, С. 171-182.
8. Новіков Б.В. Екзистенційні виміри в українській філософії : підручник / Б.В. Новіков, Р.М. Богачев, Т.П. Руденко, Г.М. Костроміна ; Міністерство освіти і науки України, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 173 с.

9. Хамітов Н.В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту. Повна версія <https://ridmi.com.ua/product/f-losofska-antropolog-ya-aktualn-problemi-v-d-teoretichnogo-do-praktichnogo-povorotu/>
10. Н. Хамітов, Л. Гармаш, С. Крилова. Історія філософії. Проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології. Навчальний посібник зі словником. Національна академія наук України Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди, 4-е видання перероблене та доповнене. Київ : КНТ, 2016. 396 с.

Інформаційні ресурси

(доступ надається в мережі НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»: бібліотека, навчальні корпуси, гуртожитки)

1. Науково-технічна бібліотека НТУУ "КПІ ім. Ігоря Сікорського" - <http://opac.kpi.ua/F?RN=477898252>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Силабус ОК «Філософська антропологія» розроблений відповідно до принципів систематичності, послідовності, активності, свідомості, міждисциплінарної взаємодії, які стали визначальними, як і у структуризації навчального матеріалу, так і в організації дій здобувачів щодо його засвоєння. Це дозволяє передбачити необхідні види діяльності, які потрібні для досягнення очікуваних програмних результатів навчання.

З метою оволодіння навчальним матеріалом та формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідних компетентностей, навчання здійснюється на основі студентоцентрованого підходу та стратегії взаємодії викладача і здобувача із застосуванням активних, інтерактивних методів навчання, а саме:

- пояснювально-ілюстративні методи, що знаходять своє вираження у словесній, наочній та практичній формах;

- проблемно-пошукові методи – передбачають постановку проблеми, розв’язання проблемної ситуації, спрямовані на осмислення навчального матеріалу та подальшу реалізацію самостійного пошуку, сприяють розвитку когнітивної та творчої активності здобувачів. Здобувачі, спираючись на колишній досвід і знання, висувують припущення про шляхи вирішення проблемної ситуації, узагальнюють раніше набуті знання, виявляють причини явищ, пояснюють їх походження, вибирають найбільш раціональний варіант.

- евристичні методи (методи активізації творчого мислення, зокрема евристичні бесіди можуть передбачати різні моделі питань, що мають на меті аналіз певних явищ, в яких є суперечливі факти; отже, питання, які передбачають у відповіді висновки);

- інтерактивний метод – діалогова форма взаємодії між здобувачами і викладачем, семінарські заняття, що включають презентації, дискусії, роботу з джерелами інформації тощо.

Застосовуються особистісно-орієнтовані розвиваючі технології, засновані на активних й інтерактивних формах і методах навчання, які формують гнучкі навички «soft skills» – навички роботи у колективі (культура комунікації, емоційної поведінки, ефективна взаємодія), уміння вирішувати складні проблеми; контекстне мислення; вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння прогнозувати; гнучкість, швидка адаптація до змін тощо.

НАЗВА ТЕМИ ЛЕКЦІЇ ТА ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ПИТАНЬ

Тема 1. Предмет, методи та функції філософської антропології

1. Предмет філософської антропології: людина в історико-філософському дискурсі.
2. Філософська антропологія в контексті інших розділів філософії: онтологія, гносеологія, аксіологія, етика, естетика, епістемологія, соціальна філософія.
3. Основні методи філософської антропології.
4. Історичні концепції походження людини.
5. Свідомість та пізнавальні здатності людини.
6. Людина у всій сукупності її проявів: суспільні зв'язки, духовний світ, діяльність.
7. Людина у сфері культури: як суб'єкт її розвитку та об'єкт культурного впливу.
8. Основні функції філософської антропології.

Завдання на СРС: Методологічні та світоглядні питання філософської антропології.

Тема 2. Вчення про людину у стародавньому світі

1. Людина в уявленнях давнього Сходу: проблема людини у давній Індії та Китаї.
2. Людина у світі давньогрецької міфології.
3. Антропологічні ідеї досократівської філософської думки.
4. Антропологічний поворот у філософії давньої Греції.
5. Моральний сенс буття людини у філософії Сократа.
6. Держава і громадянин у розмислах Платона.
7. Мистецтво життя у Епікура.
8. Людина та її чесноти у філософії Аристотеля.

Завдання на СРС: Проблема людини у філософії Сократа, Платона, Аристотеля. Уявлення про добро, справедливість, благо в античній філософії.

Тема 3. Середньовічна антропологія. Антропоцентризм та гуманізм Відродження

1. Антропологія середньовіччя у контексті теоцентризму. Божественна природа людини у філософії Середньовіччя.
2. Філософсько-антропологічні ідеї Блаженного Августина. Людина, природа, суспільство у розумінні Томи Аквінського.
3. Людина у філософських розмислах П. Абеляра, А. Кентерберійського, В. Окама.
4. Антропоцентризм та світський гуманізм доби Відродження. Піднесення людини та її творчі можливості у філософії Відродження.
5. Ідеї гуманізму у Еразма Ротердамського. «Похвала глупоті» як критика укладу середньовічного життя.
6. Неоплатонізм Відродження. Ідеї представників Флорентійської Академії.
7. Пантеїзм та космологія Джордано Бруно. Геліоцентризм та місце людини у новій системі світобудови.
8. Гуманізм у культурі та мистецтві Ренесансу: Леонардо да Вінчі, Мікеланджело Буонаротті, Рафаель Санті, Караваджо.
9. Людина у світлі соціально-етичних вчень Відродження.

Завдання на СРС: Теорія «подвійної істини»: істина одкровення та істина розуму у філософії Середньовіччя.
Людина як творчий центр у філософії Відродження.

Тема 4. Людина доби Нового часу та Просвітництва

1. Культ розуму людини у добу Нового часу.
2. Емпіризм та вчення про «ідоли» Ф. Бекона.
3. Раціоналізм Р. Декарта.
4. Проблема чуттєвості у філософії Дж. Локка.
5. Людина в механіко-математичній картині світу.
6. Людська природа у філософських ідеях Просвітництва.
7. Людина, суспільство, держава у працях філософів Нового часу.

Завдання на СРС: Пізнавальні можливості людини в філософії Нового часу.

Тема 5. Вчення про людину у німецькій класичній філософії

1. Людина у філософській системі І. Канта.
2. Практичний розум І. Канта. Поняття категоричного імперативу.
3. Антропологічна концепція Г. Гегеля.
4. Проблема свободи людини у філософії Ф. Шеллінга.
5. Вчення про людину у філософії Й. Фіхте.
6. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.

Завдання на СРС: Етичні цінності буття людини в німецькій класичній філософії.

Тема 6. Антропологічні вчення XIX-XX століття

1. Філософія «життя»: Ф. Ніцше, А. Бергсон, В. Дільтей, Г. Зіммель.
2. Воля і розум людини у вченні А. Шопенгауера.
3. Феноменологія Е. Гуссерля.
4. Проблема людини у психоаналітичній антропології: З. Фройд, Е. Фромм.
5. Аналітична філософія К. Юнга. Архетипи колективного несвідомого.
6. Екзистенційні антропологічні вчення: М. Гайдеггер, А. Камю, К. Ясперс, Ж.П. Сартр.
7. Практика у суспільному бутті людини. Проблема відчуження. Пізнання і діяльність.
8. Проблема свободи і творчості в антропологічних вченнях XIX-XX століття.

Завдання на СРС: Колективне несвідоме у К. Юнга. Архетипи колективного несвідомого.

Тема 7. Українська філософсько-антропологічна традиція

1. Проблема людини у філософській думці Київської Русі.
2. Сутність людини у розумінні професорів Києво-Могилянської академії: Ф. Прокопович, І. Гізель, Г. Кониський, С. Яворський.
3. Екзистенційна антропологія: кордоцентризм Г. Сковороди, «Філософія серця» П. Юркевича.
4. Філософсько-антропологічні роздуми у творчості Т. Шевченка, М. Гоголя, П. Куліша, Л. Українки, І. Франка, М. Коцюбинського.
5. Київська світоглядно-антропологічна школа: культурологічний, моральний, релігійний та соціально-філософський аспекти людинотворення.
6. Сучасна українська антропологічна традиція: М. Попович, В. Шинкарук, С. Кримський, Н. Хамітов.
7. Проблема духовності людини у сучасному суспільстві.

Завдання на СРС: Проблема людини в філософії Г. Сковороди.

Тема 8. Людина у сучасному антропологічному дискурсі

1. Філософська антропологія як метаантропологія. «Філософія самотності» Н. Хамітова.

2. Духовний досвід людства. Цінності у сучасному суспільстві.
3. Біоетика: питання генетики, медичних досліджень, здоров'я і життя людини.
4. Екологія людини: взаємозв'язок людини і довкілля.
5. Людинонимірність штучних інтелектуальних систем.
6. Глобалізація та її основні наслідки.
7. Людина і глобальні проблеми сучасності.

Завдання на СРС:

Людина в контексті цифровізації суспільства.

Тема 9. Цінності та ціннісні орієнтації людини в умовах глобалізації

1. Цінності в філософській антропології: М. Шелер, А. Гелен, Х. Плеснер, Е. Кассінер.
2. Сучасні реалії та їх вплив на зміну ціннісних пріоритетів у суспільстві.
3. Міжкультурна взаємодія та зміни ціннісних орієнтирів.
4. Вплив глобалізації на ціннісні основи суспільства.
5. Основні глобальні проблеми та шляхи їх вирішення.

Завдання на СРС:

Цінності та ціннісні орієнтації людини у сучасному суспільстві.

ТЕМАТИКА І ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Предмет філософської антропології

1. Предмет філософської антропології: людина в історико-філософському дискурсі.
2. Людина у світлі основних світоглядних систем: космоцентризм, антропоцентризм, теоцентризм, природоцентризм, логоцентризм, соціоцентризм.
3. Філософська антропологія в контексті інших розділів філософії: онтологія, гносеологія, аксіологія, етика, естетика, епістемологія, соціальна філософія.
4. Філософсько-антропологічні проблеми: сенс буття людини, ціннісний зміст людської життєдіяльності, пізнання, творчість.

Першоджерела:

- Хамітов Н.В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту. Повна версія <https://ridmi.com.ua/product/f-losofska-antropolog-ya-aktualn-problemi-v-d-teoretichnogo-do-praktichnogo-povorotu/>
- Хамітов Н.В. Філософська антропологія: світовий та вітчизняний контексти // <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/180286/12-Khamitov.pdf?sequence=1>

Тема 2. Основні методи та функції філософської антропології

1. Методи філософської антропології: історичний, феноменологічний, соціологічний, герменевтичний, міждисциплінарний.
2. Історичні концепції походження людини та її філософське визначення.
3. Свідомість та пізнавальні здатності людини.
4. Людина у всій сукупності її проявів: суспільні зв'язки, культура, духовний світ, діяльність.
5. Основні функції філософської антропології.

Першоджерела:

- Шелер М. Місце людини в космосі // <https://westudents.com.ua/glavy/94299-maks-sheler-1874-1928.html>
- Хамітов Н.В. Філософська антропологія: світовий та вітчизняний контексти // <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/180286/12-Khamitov.pdf?sequence=1>

Тема 3. Вчення про людину у стародавньому світі

1. Проблема людини в індійській релігійно-філософській традиції: брахманізм, індуїзм, йога, веданта, буддизм.
2. Вчення про людину в конфуціанстві, даосизмі.
3. Етичні погляди та естетичне ставлення людини до дійсності у грецькій міфології.
4. Античні вчення про людину: перехід від космоцентризму до антропоцентризму.
5. Сократ як учитель і як філософ мораліст.
6. Ідеальна держава Платона.
7. Гедоністична концепція Епікура.
8. Щастя як найвище благо людини у Аристотеля.

Першоджерела:

- Платон. Держава / Пер. з давньогр. Д. Коваль. – Київ: Основи, 2000. – 355 с. // <http://aps-m.org/wp-content/uploads/2017/03/Derzhava.compressed.pdf>
- Аристотель. Політика / Пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. – К.: Основи, 2000. – 239 с. // <https://chtyvo.org.ua/authors/Aristotle/Polityka/>
- Аристотель. Нікомахова етика / Пер. з давньогрецької В. Ставнюк – К.: «Аквілон-Плюс», 2002. – 480 с. // https://chtyvo.org.ua/authors/Aristotle/Nikomakhova_etyka/

Тема 4. Середньовічна антропологія

1. Теоцентрична модель людини у середньовічній філософії.
2. Розуміння людини у християнстві: свобода волі, аскетизм, милосердя.
3. Людина у працях отців християнської церкви.
4. А. Августин про Град Земний та Град Божий: світ, Бог і людина.
5. Теорія «подвійної істини» Томи Аквінського.
6. Принцип В. Окама в допомозі людині у прийнятті рішень: Бритва Окама.

Джерела:

- А. Августин, Т. Аквінський, П. Абеляр, В. Окам, А. Кентерберійський
https://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskyi_entsyklopedychnyi_slovyk.pdf

Тема 5. Антропоцентризм та гуманізм Відродження

1. Антропоцентризм та світський гуманізм епохи Відродження.
2. Піднесення людини та її творчі можливості у філософії Відродження.
3. Ідеї гуманізму у Еразма Роттердамського. «Похвала глупоті» як критика укладу середньовічного життя.
4. Неоплатонізм Відродження. Ідеї представників Флорентійської Академії.
5. Пантеїзм та космологія Джордано Бруно.
6. Геліоцентризм та місце людини у новій системі світобудови.
7. Гуманізм у культурі та мистецтві Ренесансу: Леонардо да Вінчі, Мікеланджело Буонаротті, Рафаель Санті, Караваджо.
8. Людина у світлі соціально-етичних вчень Відродження.

Першоджерела:

- Данте Аліґ'єрі. Божественна комедія / Пер. з італійської М. Стріха // <http://poetyka.uazone.net/default/pages.phtml?place=strikha&page=peklo02&alist=skip>
- Йосип Кобів. Еразм Роттердамський і його сатиричне перо // https://web.archive.org/web/20161126100201/http://ae-lib.org.ua/texts/kobiv_erasmus_ua.htm

Тема 6. Людина доби Нового часу та Просвітництва

1. Емпіризм та вчення про «ідоли» Ф. Бекона.

2. Раціоналізм Р. Декарта. Досвід рефлексії.
3. Проблема чуттєвості у філософії Дж. Локка. Ідея «tabula rasa».
4. Людина-машина в уявленні Ламетрі.
5. Проблема людини у працях французьких просвітників: природний стан і виховання людини у Ж.-Ж. Руссо, «свобода волі» у Вольтера.
6. Концепція походження держави у Т. Гоббса: природна рівність і війна всіх проти всіх.

Першоджерела:

- Декарт Р. Головні правила методу // <https://westudents.com.ua/glavy/94209-golovn-pravila-metodu.html>
- Вольтер про Мазепу та Україну початку XVIII ст. Томас Приймак, Торонтський університет (Торонто, Канада) // <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/179115/05-Prymak.pdf?sequence=1>

Тема 7. Вчення про людину у німецькій класичній філософії

1. Філософська система І. Канта. Межі пізнавальних можливостей людини.
2. Практичний розум І. Канта. Поняття категоричного імперативу.
3. Антропологічна концепція Г. Гегеля. Суб'єктивне, об'єктивне і абсолютне у людині.
4. Проблема свободи людини у філософії Ф. Шеллінга.
5. Проблема свободи та необхідності у філософії Й. Фіхте.
6. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.

Першоджерела:

- І. Кант. Критика практичного розуму
<https://web.archive.org/web/20100225040317/http://ukrknyga.at.ua/load/36-1-0-244>
- Гегель Г.В.Ф. Наука логіки // <https://westudents.com.ua/glavy/94223-georgvlgelm-frdrh-gegel-1770-1831.html>
- Гегель Г.В. Феноменологія духу // <https://westudents.com.ua/glavy/94411-georgvlgelm-frdrh-gegel-1770-1831.html>

Тема 8. Антропологічні вчення XIX-XX століття

1. «Воля до влади» у філософії Ф. Ніцше. Воля і розум людини у вченні А. Шопенгауера.
2. Феноменологія Е. Гуссерля.
3. Концепція структури психіки людини у З. Фрейда.
4. Активна діяльність людини, суспільне благо у Е. Фромма.
5. Антропологічний вимір філософії К. Юнга. Архетипи колективного несвідомого.
6. Буття людини як «існування у часі» у М. Гайдеггера. Абсурд і бунт у А. Камю.
7. Свобода і моральний вибір у філософії Ж.П. Сартра.
8. Пізнання і суспільна діяльність людини. Проблема відчуження.
9. Антропологічні виміри творчості.
10. Макс Шелер і місце людини в космосі.

Першоджерела:

- Сартр Ж.П. Екзистенціалізм – це гуманізм // <https://westudents.com.ua/knigi/622-filosofya-guberskiy-lv.html>
- Фромм Е. Втеча від свободи // <https://uabook.com/knyhy/psykholohiia/zarubizhna-psykholohiia/vtecha-vid-svobody-erikhfromm/>
- Шелер М. Місце людини в космосі // <https://westudents.com.ua/glavy/94299-maks-sheler-1874-1928.html>
- Рассел Б. Людське пізнання. Його сфера та межі <https://westudents.com.ua/glavy/94337-bertran-rassel-1872-1970.html>

Тема 9. Українська філософсько-антропологічна традиція

1. Моральні засади людського існування у філософській думці Київської Русі.
2. Екзистенційна антропологія: кордоцентризм Г. Сковороди, «Філософія серця» П. Юркевича.
3. Моральна свобода людини в філософсько-антропологічному вченні П. Юркевича.
4. Філософсько-антропологічні роздуми у творчості Т. Шевченка, М. Гоголя, П. Куліша, Л. Українки, І. Франка, М. Коцюбинського.
5. Київська світоглядно-антропологічна школа: культурологічний, моральний, релігійний та соціально-філософський аспекти людинотворення.

Першоджерела:

- Сковорода Г. Дружня розмова про душевний світ // <https://westudents.com.ua/glavy/94241-drujeskiy-razgovor-o-dushevnom-mire.html>
- Сковорода. Кольцо // <https://westudents.com.ua/glavy/94239-grigoryskovoroda-1722-1794.html>
- Юркевич П.Д. Серце та його значення у духовному житті людини, згідно з ученням слова божого // <https://westudents.com.ua/glavy/94416-sertse-ta-yogoznachennya-u-duhovnomu-jitt-lyudini-zgdno-z-uchennyam-slova-bojogo.html>

Тема 10. Філософсько-антропологічний дискурс професорів Києво-Могилянської академії

1. Моральне життя людини, проблема духовності та цінностей у філософії професорів Києво-Могилянської академії.
2. Природний закон та проблема духовності в філософії Ф. Прокоповича.
3. Цінність земного життя людини у філософії Г. Гізеля.
4. Західноєвропейський раціоналізм у пізнанні навколишнього світу і людини в філософії Г. Щербацького, С. Яворського.
5. Сенс буття людини у роздумах Г. Кониського.

Першоджерела:

Цісар О.В., Кралюк П.М. Трактат Інокентія Гізеля «Мир з богом людині» як пам'ятка релігійно-етичної думки України.

file:///C:/Users/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%87/Downloads/Traktat_Inokentia_Gizela_Mir_z_bogom_ludini_ak_pam.pdf

Тема 11. Людина у сучасному антропологічному дискурсі

1. Філософська антропологія як метаантропологія. Філософський аналіз самотності у сучасному суспільстві.
2. Духовність як міра людяності. Проблема цінностей.
3. Біоетика як синтез медичного знання, етики та філософії.
4. Глобальні та регіональні проблеми екології людини.
5. Проблема штучного інтелекту.
6. Економічна, культурна та політична глобалізація.
7. Людина і глобальні проблеми сучасності.

Першоджерела:

- Франк С. Душа людини // <https://westudents.com.ua/glavy/94417-semenfrank-1877-1950.html>
- Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства. // https://chtyvo.org.ua/authors/Bauman_Zygmunt/Hlobalizatsiia_Naslidky_dlia_liudyny_i_suspilstva/
- В.М. Запорожан, М.Л. Аряєв. Біоетика та біобезпека // <https://files.odmu.edu.ua/lekci/bioetika.pdf>

Тема 12. Філософський аналіз проблеми сенсу життя.

1. Зміст і мета життя як наднормативні засоби моральної регуляції.
2. Пошуки сенсу життя у духовному досвіді людства.
3. Духовне життя людини та суспільства.
4. Творчість як засіб самореалізації особистості.

Першоджерела:

- Хамітов Н.В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту. Повна версія <https://ridmi.com.ua/product/f-losofska-antropolog-ya-aktualn-problemi-v-d-teoretichnogo-do-praktichnogo-povorotu/>

Тема 13. Буття людини як філософська проблема

1. Проблематичність людського буття.
2. Цінності людського буття.
3. Життя людини як найвища цінність.
4. Проблема свободи людини, смерті і безсмертя.

Першоджерела:

- Кобелєва Д.Л. Буття людини: сучасність та майбутнє (філософські роздуми щодо ідей Ю.Н. Харарі). <file:///C:/Users/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%87/Downloads/16165-Article%20Text-32021-1-10-20200807.pdf>

Тема 14. Сучасна філософська антропологія: український контекст

1. «Бути людиною» у М. Поповича. Концепція Н. Хамітова: від антропології до метаантропології.

2. Розвиток і самореалізація людини: проєкти метаантропології і постантропології.
3. Проблема свободи: від бунтуючої людини до цілісності чоловіка та жінки в любові (Н. Хамітов).
4. Філософська антропологія як філософія людяності.
5. Проблема духовності людини у сучасному суспільстві.

Першоджерела:

- Хамітов Н.В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту. Повна версія <https://ridmi.com.ua/product/f-losofska-antropolog-ya-aktualn-problemi-v-d-teoretichnogo-do-praktichnogo-povorotu/>

Тема 15. Людина у світі культури

1. Людина і культура. Структура культури.
2. Основні функції культури.
3. Цінності як предметне поле культури.
4. Сучасна культура та її роль у житті людини.

Першоджерела:

- Крилова С. Краса людини в життєвих практиках культури. Досвід соціальної та культурної метаантропології і андрогін-аналізу. <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fa6fb5f5-b474-4f98-98db-0c8fc766d09c/content>

Тема 16. Цінності та ціннісні орієнтації людини в умовах глобалізації

1. Цінності в філософській антропології: М. Шелер, А. Гелен, Х. Плеснер, Е. Кассіер.
2. Сучасні реалії та їх вплив на зміну ціннісних пріоритетів у суспільстві.
3. Міжкультурна взаємодія та зміни ціннісних орієнтирів.
4. Вплив глобалізації на ціннісні основи суспільства.
5. Основні глобальні проблеми та шляхи їх вирішення.

Першоджерела:

- Янкіна А.І. Поняття цінності в філософському знанні. <https://nasplib.isofts.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/7349e5a8-d6d8-4fff-9f34-561b070f5cdf/content>

Тема 17. Проблема цінностей у західноєвропейській антропології та глобальні проблеми сучасності. Філософська антропологія XXI століття

1. Цінності в західноєвропейській антропології.
2. Глобальні проблеми сучасності. Екологічний імператив.
3. Основні ідеї філософської антропології XXI століття.
4. Перспективи сучасної цивілізації: політичні, наукові, релігійні, національні, філософські стратегії.

Першоджерела:

- Хамітов Н.В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту. Повна версія <https://ridmi.com.ua/product/f-losofska-antropolog-ya-aktualn-problemi-v-d-teoretichnogo-do-praktichnogo-povorotu/>
- Habermas I. Erkenntnis und Interesse. Anhang «Nach drisbig Jahren. Bemerkungen zu «Erkenntnis und Interesse». Hamburg, 2008.

Тема 18. Сучасна взаємодія людини з природою та суспільством

1. Соціальне пізнання та соціальні практики людини.
2. Роль культури, норм і цінностей у взаємодії людини з природою та суспільством
3. Особливості техногенної культури.
4. Коеволюційний розвиток як гармонійна взаємодія природи і суспільства.

Першоджерела:

- Крилова С. Краса людини в життєвих практиках культури. Досвід соціальної та культурної метаантропології і андрогін-аналізу.
<https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fa6fb5f5-b474-4f98-98db-0c8fc766d09c/content>
- Heitor C. Migration, diversity, and tolerance in Europe. Voices of Youth.
URL:<https://www.voicesofyouth.org/blog/migration-diversityand-tolerance-europe>

6. Самостійна робота студента

Завдання для самостійної роботи пропонуються до кожної теми лекційного заняття, також самостійна робота включає підготовку до семінарських занять, підготовку до виконання модульної контрольної роботи, підготовку до заліку. Самостійна робота студентів - 66 годин.

№ з/п	Самостійна робота (СР)	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	56
2	Підготовка до складання модульної контрольної роботи (МКР)	4
3	Підготовка до заліку	6
	Всього	66

З дисципліни «Філософська антропологія» передбачена навчальним планом МКР.

Перелік питань до МКР:

1. Людина у давньокитайській філософії.
2. Антропологічний поворот у філософії давньої Греції.
3. Моральний сенс буття людини у філософії Сократа.
4. Держава і громадянин у розмислах Платона.
5. Гедоністична концепція життя у Епікура.
6. Природа людини у філософії Аристотеля.
7. Божественна природа людини у філософії Середньовіччя.
8. Людина, природа, суспільство у розумінні Томи Аквінського.
9. Істини одкровення та розуму у Томи Аквінського.
10. Людина у філософських розмислах П. Абеляра.
11. Антропоцентризм та світський гуманізм доби Відродження.
12. Гуманізм у культурі та мистецтві Ренесансу.
13. Людина у світлі соціально-етичних вчень Відродження.
14. Людська природа у філософських ідеях Просвітництва.
15. Людина і суспільство, держава і особистість у працях філософів Нового часу.
16. Людина у філософській системі І. Канта.
17. Проблема свободи людини у філософії Ф. Шеллінга.
18. Людина і релігія у філософії Л. Фейєрбаха.
19. Воля і розум людини у вченні А. Шопенгауера.
20. Структура психіки людини у З. Фрейда.
21. Активна діяльність людини у Е. Фромма.
22. Антропологічне вчення К. Ясперса.

23. Гуманізм Ж.-П. Сартра.
24. Практика у суспільному бутті людини.
25. Проблема відчуження людини.
26. Проблема свободи в антропологічних вченнях XIX-XX століття.
27. Проблема людини у філософській думці Київської Русі.
28. Сутність людини у розумінні професорів Києво-Могилянської академії.
29. Природа людини у Ф. Прокоповича.
30. Філософсько-антропологічні роздуми у творчості Т. Шевченка.
31. Свобода людини у Л. Українки, І. Франка.
32. Київська світоглядно-антропологічна школа.
33. Проблема духовності людини у сучасному суспільстві.
34. Проблема самотності в антропологічних розмислах Н. Хамітова.
35. Цінності у сучасному суспільстві.
36. Людина як творіння і творець культури.
37. Взаємозв'язок людини і довкілля.
38. Людиноvimірність штучних інтелектуальних систем.
39. Людина і комп'ютерний світ.
40. Людина і глобальні проблеми сучасності.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування лекцій, семінарських занять, а також відсутність на них, не оцінюється. Однак, здобувачам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для отримання позитивних результатів вивчення дисципліни.

Вагома частина рейтингу студента формується через активну роботу на семінарських заняттях, тому відсутність на семінарських заняттях не дає можливість здобувачу отримати бали до семестрового рейтингу.

Пропущені контрольні заходи

Результат модульної контрольної роботи для здобувача, який не з'явився на контрольний захід без поважних причин, є нульовим. Здобувач, який не з'явився на модульну контрольну роботу через поважні причини, повинен особисто (або через іншу особу) не пізніше наступного дня повідомити про це і протягом тижня після виходу надати відповідні пояснення та підтверджуючі документи. У такому випадку йому надається можливість в індивідуальному порядку написати МКР. Детальніше за посиланням: <https://kpi.ua/files/n3277.pdf> / https://kpi.ua/document_control

Дистанційне навчання

У разі запровадження дистанційного (змішаного) формату навчання організація освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/188>), Регламенту проведення семестрового контролю в дистанційному режимі (<https://osvita.kpi.ua/node/148>).

Організація освітнього процесу здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання, зокрема через Платформу дистанційного навчання «Сікорський» (<https://do.ipk.kpi.ua/> ; <https://www.sikorsky-distance.org>) та АС «Електронний кампус» (<https://ecampus.kpi.ua>). Здобувачі вищої школи приєднуються до платформи «Сікорський»

(Moodle, Google Classroom) через корпоративну електронну пошту у домені @lil.kpi.ua або @gmail.com.

Освітній процес у дистанційному режимі здійснюється відповідно до затвердженого розкладу навчальних занять. У режимі дистанційного навчання заняття відбуваються у вигляді онлайн-конференції на платформі Zoom. Посилання на конференцію надається на початку семестру.

Заняття в режимі дистанційного навчання проводяться через онлайн-конференції на платформі Zoom. Результати оцінювання висвітлюють у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача вищої освіти (<https://ecampus.kpi.ua>).

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>, а також Положення про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» (https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf).

На території університету здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватись установлених Правил внутрішнього розпорядку (<https://kpi.ua/admin-rule>). Під час лекційних і практичних занять в аудиторіях, а також у процесі відеоконференцій, мобільні телефони слід використовувати лише в беззвучному режимі та виключно з навчальною метою - для пошуку необхідної інформації в інтернеті.

Правила призначення заохочувальних і штрафних балів

Здобувач вищої школи може отримати заохочувальні (додаткові) бали за написання тез, наукових статей, участь у міжнародних та/чи всеукраїнських заходах, олімпіадах або конкурсах з тематики навчальної дисципліни, а також додаткове проходження онлайн курсів з поглибленим вивченням окремих тем навчальної дисципліни.

Заохочувальні не входять до основної шкали РСО. Максимальна кількість заохочувальних балів – 10 (10% від суми рейтингових балів).

Штрафні бали не передбачаються.

Таблиця 7.1.

Заохочувальні бали	Кількість балів
Написання тез і публічний виступ на конференції (всеукраїнській чи міжнародній)	5
Участь у студентській олімпіаді з навчальної дисципліни (з призовим місцем)	5
Проходження онлайн курсу з поглибленим вивченням окремої теми дисципліни	5
Публікація статті у науковому виданні	10
Участь у конкурсі за проблематикою навчальної дисципліни (з призовим місцем)	10

Політика оцінювання контрольних заходів

Оцінювання контрольних заходів здійснюється відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/32>).

Результати оцінювання семестрового контролю висвітлюються у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача вищої школи (<https://ecampus.kpi.ua>).

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

У випадку незгоди здобувача вищої школи з оцінкою за результатами контрольного заходу, він має право подати апеляцію у день оголошення результатів відповідного контролю на ім'я декана факультету за процедурою визначеною Положенням про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/182>).

Здобувачі мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Здобувачі мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень.

Політика дедлайнів та перескладань

Невиконання завдань або порушення термінів їх виконання з неповажних причин призводить до втрати можливості отримати відповідні рейтингові бали. У разі пропуску контрольних заходів з поважних причин здобувачу вищої освіти надається право додатково виконати завдання впродовж найближчого тижня.

Порядок ліквідації академічної заборгованості та перескладання семестрового контролю регулюється Положенням про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32>). Здобувач вищої освіти, у якого за результатами семестрового контролю виникла академічна заборгованість, також має право її ліквідувати відповідно до Положення про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/177>).

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті

Порядок визнання таких результатів регламентується Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/179>).

Можуть бути зараховані окремі змістовні модулі або теми дисципліни. У такому разі здобувач звільняється від виконання відповідних завдань, отримуючи за них максимальний бал відповідно до рейтингової системи оцінювання.

Інклюзивне навчання

ОК «Філософська антропологія» може викладатися для здобувачів з особливими освітніми потребами, що забезпечується шляхом організації їх навчання на основі застосування особистісно-орієнтованих методів навчання та з урахуванням їх індивідуальних особливостей.

Навчання іноземною мовою

Навчальний матеріал викладається українською мовою із застосуванням джерел іноземною мовою (англійською).

Академічна доброчесність

У процесі вивчення навчальної дисципліни необхідним є неухильне дотримання політики академічної доброчесності, визначеної чинним законодавством та внутрішніми документами закладу освіти.

Політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, що оприлюднені на сайті університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>), Положення про систему запобігання академічному плагіату (<https://rb.gy/agihij>), нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження, методичні матеріали, освітні курси (<https://kpi.ua/academic-integrity>).

Недотримання принципів академічної доброчесності, зокрема виявлення плагіату чи дублювання завдань, призводить до виставлення нульового балу за відповідну роботу.

Політика використання штучного інтелекту

Використання штучного інтелекту регулюється «Політикою використання штучного інтелекту в академічній діяльності КПІ ім. Ігоря Сікорського»

(<https://osvita.kpi.ua/node/1225>). Всі завдання, виконувані здобувачами під час навчання, повинні бути результатом їх власної оригінальної роботи. Використання штучного інтелекту (ШІ) для автоматичного створення відповідей без подальшого їх аналізу і доопрацювання заборонено. Здобувачам не рекомендується використовувати ШІ як єдине джерело інформації. Важливо перевіряти та аналізувати отримані відомості з інших надійних джерел. Будь-яке застосування інструментів ШІ для виконання завдань повинно бути чітко зазначене і задокументоване.

Використання ШІ повинно відповідати принципам академічної доброчесності.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

PCO з навчальної дисципліни, семестровий контроль з якої передбачений у вигляді екзамену, розробленого за типом PCO-1 і складається з:

Поточного контролю: опитування за темою заняття, модульна контрольна робота.

Календарного контролю: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестрового контролю: залік.

Поточний контроль проводиться впродовж семестру з метою забезпечення зворотного зв'язку між викладачем і здобувачами вищої школи у процесі навчання та для перевірки рівня теоретичної та практичної підготовки здобувачів на кожному етапі вивчення навчальної дисципліни

Викладач оцінює роботу здобувача освіти на кожному семінарському занятті. Здобувач вищої школи отримає найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь на семінарських (практичних) заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу здобувача вищої школи.

Модульна контрольна робота (МКР) проводиться на останньому занятті. Перескладати МКР не можна.

Календарний контроль проводиться з метою моніторингу виконання здобувачами індивідуальних навчальних планів згідно з графіком навчального процесу.

Календарний контроль (проміжна атестація) проводиться на 7-у та 14-у тижнях семестру. Для отримання позитивної оцінки з календарного контролю за навчальну дисципліну потрібно набрати не менше 50 % від максимально можливих балів на момент проведення контролю.

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Умови допуску до семестрового контролю: рейтинг ≥ 36 б.

Не виконані умови допуску → Не допущено.

Оцінювання та контрольні заходи:

Рейтинг здобувачів з ОК складається з балів, що він отримує за:

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кількість	Всього
	Поточний контроль				
1.	Відповіді на семінарських заняттях	75	5	15	75
2.	Доповнення за темою семінарського заняття	10	2	5	10

3	Виконання модульної контрольної роботи.	15	15	1	15
4.	Всього				100

- 1) робота на семінарських (практичних) заняттях;
- 2) доповнення за темою семінарського заняття;
- 3) виконання модульної контрольної роботи (МКР).

Система рейтингових балів та критерії оцінювання

1). Робота на семінарських заняттях:

Ваговий бал – 5. Максимальна кількість балів на семінарських заняттях дорівнює $5 \text{ балів} \times 15 = 75 \text{ балів}$.

Відповідь на семінарському занятті оцінюється максимально у 5 балів (усього за 15 семінарських занять можна отримати 75 балів).

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших здобувачів вищої школи у процесі дискусії	5
активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань	4
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді	3
надання відповідей з чисельними значними похибками або з грубими помилками	2-1
відсутність відповіді, ухилення від участі у семінарському занятті	0

Результати оголошуються кожному студенту окремо у присутності або в дистанційній формі.

2). Доповнення за темою семінарського заняття:

Ваговий бал – 2. Максимальна кількість балів на всіх семінарських заняттях дорівнює $2 \text{ бали} \times 5 = 10 \text{ балів}$.

Доповнення на семінарському занятті оцінюється у 2 бали (усього за 5 семінарських занять можна отримати 10 балів).

Результати оголошуються кожному студенту окремо у присутності або в дистанційній формі.

3). Виконання модульної контрольної роботи:

Ваговий бал - 15. Максимальна кількість балів за виконання МКР складає 15 балів:

Чотири рівні оцінювання:

15-14 балів – повна, чітка, викладена в певній логічній послідовності відповідь на поставлені питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення студента не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу.

13-11 балів – не зовсім повна або не достатньо чітка відповідь на поставлені питання, що свідчить про правильне розуміння суті питання, незначні неточності у відповідях.

10-8 балів – поверхове ознайомлення студента з навчальним матеріалом або значні похибки у відповідях.

0-7 балів – незасвоєння окремих тем.

За результатами заходів поточного контролю здобувачів проводиться календарний контроль, порядок проведення якого визначено у «Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського».

Календарний контроль реалізується шляхом визначення рівня відповідності поточних досягнень (рейтингу) здобувача встановленим і визначеним в РСО критеріям. Умовою отримання позитивної оцінки з календарного контролю з навчальної дисципліни (освітнього компонента) є значення поточного рейтингу здобувача не менше, ніж 50 % від максимально можливого на час проведення такого контролю.

Незадовільний результат двох календарних контролів з освітнього компонента не може бути підставою для недопущення здобувача до семестрового контролю з цього освітнього компонента, якщо здобувач до початку семестрового контролю виконав усі умови допуску, які передбачені РСО.

Проміжна атестація студентів є календарним рубіжним контролем, метою проведення якого є підвищення якості навчання та моніторинг виконання графіка освітнього процесу здобувачами.

Критерії оцінювання календарного контролю

Термін атестації	Перша атестація 7 тиждень семестру	Друга атестація 14 тиждень семестру
Критерій: поточні досягнення (рейтинг)	≥ 15 балів	≥ 30 балів

Результати календарного контролю заносяться викладачем у модуль «Календарний контроль» Електронного кампусу.

Семестровий контроль: ЗАЛІК

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Здобувач отримує позитивну залікову оцінку за результатами роботи в семестрі, якщо має підсумковий рейтинг за семестр не менше 60 балів та виконав умови допуску до семестрового контролю.

Умови допуску до заліку: рейтинг ≥ 36 б.

Не виконані умови допуску → Не допущено.

< 60 балів → залікова к/р

≥ 60 балів = оцінка (відмінно, дуже добре, добре, задовільно, достатньо, незадовільно). Оцінка може бути підвищена за бажанням за рахунок виконання залікової к/р.

Принцип визначення підсумкової оцінки. Рейтингова оцінка доводиться до здобувачів на заліку. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку і мають рейтингову оцінку 60 та більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, викладач проводить семестровий контроль у вигляді залікової контрольної роботи (письмова). Якщо оцінка, отримана за залікову контрольну роботу менша ніж за рейтингом, попередній рейтинг здобувача скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів залікової контрольної роботи.

Залікова контрольна робота складається з 4 питань. Ваговий бал 1 питання 25 балів.

25-23 балів – повна, чітка, викладена в певній логічній послідовності відповідь на поставлене питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення студента не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою;

висловлення студентом власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні; студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу.

22-18 балів – не зовсім повна або не достатньо чітка відповідь на всі поставлені питання, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення студента з матеріалом лекцій та підручника; незначні неточності у відповідях.

17-11 балів – поверхове ознайомлення студента з навчальним матеріалом або значні похибки у відповідях.

0-9 балів – незасвоєння тем.

Максимальна сума балів складає **100**.

Сума балів переводиться у систему оцінювання згідно з таблицею.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Орієнтовний перелік питань до заліку

1. Предмет філософської антропології: людина в історико-філософському дискурсі.
2. Філософська антропологія в контексті інших розділів філософії: онтологія, гносеологія, аксіологія, етика, естетика, епістемологія, соціальна філософія.
3. Основні методи філософської антропології.
4. Історичні концепції походження людини.
5. Свідомість та пізнавальні здатності людини.
6. Людина у всій сукупності її проявів: суспільні зв'язки, духовний світ, діяльність.
7. Людина у сфері культури: як суб'єкт її розвитку та об'єкт культурного впливу.
8. Основні функції філософської антропології.
9. Людина в уявленнях давнього Сходу: проблема людини у давній Індії та Китаї.
10. Людина у світі давньогрецької міфології.
11. Антропологічні ідеї досократівської філософської думки.
12. Антропологічний поворот у філософії давньої Греції.
13. Моральний сенс буття людини у філософії Сократа.
14. Держава і громадянин у розмислах Платона.
15. Мистецтво життя у Епікура.
16. Людина та її чесноти у філософії Аристотеля.
17. Антропологія середньовіччя у контексті теоцентризму.
18. Божественна природа людини у філософії Середньовіччя.
19. Філософсько-антропологічні ідеї Блаженного Августина.
20. Людина, природа, суспільство у розумінні Томи Аквінського.
21. Теорія «подвійної істини»: істина одкровення та істина розуму.
22. Людина у філософських розмислах П. Абеляра, А. Кентерберійського, В. Окама.
23. Антропоцентризм та світський гуманізм доби Відродження.
24. Піднесення людини та її творчі можливості у філософії Відродження.

25. Ідеї гуманізму у Еразма Роттердамського.
26. Неоплатонізм Відродження.
27. Ідеї представників Флорентійської Академії.
28. Пантеїзм та космологія Джордано Бруно.
29. Геліоцентризм та місце людини у новій системі світобудови.
30. Гуманізм у культурі та мистецтві Ренесансу.
31. Людина у світлі соціально-етичних вчень Відродження.
32. Культ розуму людини у добу Нового часу.
33. Емпіризм та вчення про «ідоли» Ф. Бекона.
34. Раціоналізм Р. Декарта.
35. Проблема чуттєвості у філософії Дж. Локка.
36. Людина в механіко-математичній картині світу.
37. Людська природа у філософських ідеях Просвітництва.
38. Людина, суспільство, держава у працях філософів Нового часу.
39. Людина у філософській системі І. Канта.
40. Практичний розум І. Канта. Поняття категоричного імперативу.
41. Антропологічна концепція Г. Гегеля.
42. Проблема свободи людини у філософії Ф. Шеллінга.
43. Вчення про людину у філософії Й. Фіхте.
44. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.
45. Філософія «життя»: Ф. Ніцше, А. Бергсон, В. Дільтей, Г. Зіммель.
46. Воля і розум людини у вченні А. Шопенгауера.
47. Феноменологія Е. Гуссерля.
48. Проблема людини у психоаналітичній антропології: З. Фройд, Е. Фромм.
49. Аналітична філософія К. Юнга. Архетипи колективного несвідомого.
50. Екзистенційні антропологічні вчення: М. Гайдеггер, А. Камю, К. Ясперс, Ж.П. Сартр.
51. Практика у суспільному бутті людини. Проблема відчуження. Пізнання і діяльність.
52. Проблема свободи і творчості в антропологічних вченнях XIX-XX століття.
53. Проблема людини у філософській думці Київської Русі.
54. Сутність людини у розумінні професорів Києво-Могилянської академії: Ф. Прокопович, І. Гізель, Г. Кониський, С. Яворський.
55. Екзистенційна антропологія: кордоцентризм Г. Сковороди, «Філософія серця» П. Юркевича.
56. Філософсько-антропологічні роздуми у творчості Т. Шевченка, М. Гоголя, П. Куліша, Л. Українки, І. Франка, М. Коцюбинського.
57. Київська світоглядно-антропологічна школа: культурологічний, моральний, релігійний та соціально-філософський аспекти людинотворення.
58. Сучасна українська антропологічна традиція: М. Попович, В. Шинкарук, С. Кримський, Н. Хамітов.
59. Проблема духовності людини у сучасному суспільстві.
60. Філософська антропологія як метаантропологія. «Філософія самотності» Н. Хамітова.
61. Духовний досвід людства. Цінності у сучасному суспільстві.
62. Біоетика: питання генетики, медичних досліджень, здоров'я і життя людини.
63. Екологія людини: взаємозв'язок людини і довкілля.
64. Людиновимірність штучних інтелектуальних систем.
65. Глобалізація та її основні наслідки.
66. Людина і глобальні проблеми сучасності.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри філософії, к. філос. наук, доцентом Руденко Тамарою Петрівною.

Ухвалено кафедрою філософії (протокол № 1 від 28.08.2024 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 1 від 29.08.2024 р.).